

ERDÉLYI HIRADÓ.

Országgyűlés tekintetéből folyó évi május 15-től december végéig rendkívüli előfizetést nyitunk.

Előfizetési díj az irt időre, postán hetenkint négyszer küldve nyolcz-kétszer küldve pedig hét rft 30 kr. p. p.

Április elejétől való számokkal már nem szolgálhatván, hasonló nehézség kikérülése végett siető megrendeléseket kérünk.

Szerk.

Tartalom. Kormányrendeletek. Kolozsvár. Közteherviselés. Uniomozgalmak. Hírfüzet. Külföld. Hírdetmények.

Kormányrendeletek.

IV.

A' hozott törvények mikénti végrehajtására nevezve hosszabb utasítás küldetett a' megyei elnökökhez, a' választók névsorának mintájával. A' törvényhozás dicsősége nagy, újáteremté a' hazát vértől ontása nélkül, a' végrehajtóké még nagyobb leend, ha a' hozott törvények veszélyes rázkodtatás nélkül vitetnek át az életbe. Előrebocsátatván, hogy a' kötelesség parancsol, a' felelősség kötelez, a' dicsőség jutalmaz, kimondatott: hogy a' végrehajtók eljárása a' siker szerint fog megítéltetni, nem az fog kérdeztetni, ki mit tön, hanem mi az eredménye.

A' városokhoz az 1848: XXIII-dik t.c.z. értelmében tartandó tisztújítás iránt szinte utasítás küldetett. Ehhez képest a' városokban a' tisztújítás pár hét alatt országszerte megtörténhetik. Ez biztosítja a' városok újjászületését, és biztosítja azt, hogy addig a' rend a' régibb visszaélések befolyásának emlékezte alatt sem fog a' városokban megháborítottatni.

V.

Nem csekély megütközéssel vette a' magyar ministerium azon értesítést: hogy a' bécsi főhadi kormány 's illetőleg a' bécsi hadügyminister a' magyarországi és kaposzt részrebeli katonai parancsnokságokkal még mindig rendelkezik. Mintán tehát a' közelebbi országgyűlésen alkotott törvényzikkék értelmében, Magyarországon és a' kaposzt részrebeli a' végrehajtó hatalom 's általában minden rendelkezés kizárólag a' magyar ministerium által gyakoroltathatik, e' részben pedig, miként tapasztalható, a' bécsi hadügyi ministerium részéről mindedig semmi kellő utasítás ki nem bocsátatott, a' magyar ministerium a' magyarországi és kaposzt részrebeli minden hadi főparancsnokságoknak, már folyó hó 16-kán tudtára adta: miszerint az említett törvény értelmében, parancsaikat kizárólag ezen ministeriumtól veendő, 's minden engedelmesség a' törvény elleni ellenszegülésnek fog tekintetni; ugyanazon főparancsnokságoknak egyszersmind az is meghagyatván: hogy a' kezelésök alatt létező fegyvertárakról 's hadi készületekről, ide a' ministeriumhoz, haladék nélkül, részletes tudósítást adjanak; a' temesi főparancsnokság Damianichot a' Rakavina-czredtől, Olaszországból füstént visszahívassa, a' budai végre, a' keze alatt levő fegyvertárak 's hadi szerek megvizsgálására kiküldött bizottság eljárása tekintetében megkivántató rendelkezést azonnal megtegye.

Mindezekről a' külügyi minister a' végezt tudósított: hogy a' bécsi haditanácsnak 's illetőleg hadministeriumnak tudtára adja, és jelentse ki Bécsben: miképp a' magyar ministerium legjobb akarat mellett sem hátráltathatja, hogy a' közvélemény külsőleg is ki ne törjön, ha az Olaszországban levő sereg visszajötte még soká elmarad. Sürgesse tehát az orsz. kiegyenlítést. Végre sürgesse a' törvényeknek minélhamarábbi leküldetését.

VI.

Mészáros Lázárhoz, a' ministeri tanács határozatából, a' ministerelnök által, folyó hó 16-án sebes futár küldetett, a' végezt: hogy mintán a' király ó felsége a' közelebbi országgyűlésből fölterjesztett kívánat következtében Magyarország független ministeriumát törvény által is szentesítette, 's ennek folytában őt magyar hadügyi ministerré kinevezte, e' részbeni végelhatározatát haladék nélkül jelentse ki.

VII.

Herczeg Eszterházy Pál külügyi ministert a' ministerium felszólította: miszerint a' gallicziának kérelemlevelét Bécsben a' magyar ministerium nevében is pártolja, 's igyekezzék annyit kieszközölni számukra, mennyi a' cseheknek már is megadatott; mind azért, mert a' monarchiának egysége a' sanctio pragmatica által velünk összekapcsolt tartományokban oly viszonyokat kíván, melyek a' mieinkhez hasonlitanak, mind azért is, mert a' lengyel jobbágyok nagy része ugyanazon népfajhoz tartozván, mely hazánk felvidékének egy részét lakja, hazánkban is könnyen elterjedhetnek azon mozgalmak, melyek a' kérelem megtagadása esetében Gallicziában valószínűleg keletkezendek.

VIII.

A' nemzetőrsereg meletti kellő fölfegyverzése tekintetéből a' ministerelnök 5000 darab fegyver elkészítése iránt szerződést kötött, a' további szükségletet pedig a' budai főhadi kormányzék kezelése alatt létező fegyverekből vala ideiglenesen pótolandó, mi végre az ottani fegyvertár megvizsgálására, a' minister-tanácsilag kirendelt küldöttséget, f. hó 18-kai délelőtti 10 órára már utasította is, ha azon kellemetlen körülmény nem jö közbe, hogy a' főhadi kormányzó azon tekintetből, mert a' magyarországi katonaságnak a' ministerium iránti állása tárgyában a' bécsi haditanácstól, megfoghatlanképp, mégékkorig sem érkezett semmi rendelete, a' küldöttség működésének felfüggesztését addig, míg ő e' részben Bécsből személyesen veszen utasítást, nem kéri, 's reméltt hovahamarábbi visszajöttéig a' ministerelnök e' kérelmet figyelemre méltatni nem kénytelenítettik.

IX.

A' törvényeknek a' király ó felsége által aláírt hiteles példányai apr. 19-dikén Bécsből megérkezvén, a' ministeri tanács határozatából, rögtön, magyar köriratú statuspecsét metszetett, 's ennek egy éjjel elkészülte után, a' törvényhatóságokhoz szétküldettek.

Az új statuspecséten, mely, míg diszebb metszethetik, ideiglenes használatul szolgál, a' ministeri tanács határozatából, miként hajdan, a' magyar czimert, a' magyar koronához tartozó 's tartozott országok és Erdély czimerei környezik, köriratul pedig ez áll: „V-dik Ferdinánd Magyar-, Dalmát-, Horvát-, Tót-, Halics-, Lodómér-, Ráma-, Szerb-, Kun- és Bolgárországok királya, Erdély nagy fejedelme 's at.“

X.

Mintán az ország több részeiből érkezett tudósítások szerint, a' közcsend és rend fe-

nyezetve van, a' külügyi minister, a' már előbb hozzáintézett felszólítás kapcsában, ujlag értesített: miszerint a' ministerium a' mostani körülmények között mindazon magyar sorkatonaságnak, mely Gallicziában és Morvaországban szállásol, Magyarországra behozatalát elkerülhetlenül szükségesnek látja, különben minden inaad érhető felelősséget magáról elhárít, 's egyenesen azokra veti, kik ezen igazságos követelésének eleget nem tesznek.

Ministerelnöki hivatalos közlés.

A' magyar ministerium ismervén az özszes monarchiának jelenlegi kényes állapotát, a' külföldön lévő katonaság viszonyai iránt, mennyire csak lehet, a' fenálló körülmények kiméltével járt el mindaddig, míg a' közbátorságot 's törvényes rendet más uton is fenttarthatni gondolta. Mintán azonban az ország külföle vidékeiről naponként aggasztóbb körülmények jelentetnek be, 's például Vasvármegyében a' zsidók elleni ellenségv már is dúlakokra adott alkalmat; Szathmárvármegyében; a' több évek előtt béfejezett özszesítésék következtében, a' kisebb birtokosok a' nagyobb birtokosok ellen feltámadtak; Békésben a' volt jobbágyok a' legelő-eltulónás miatt, mely a' lakosokat már hosszabb idő óta forrongásban tartotta, e' tulajdon szentségét többé nem tartalék; Közép-Szolnokban egy esküdt a' fellazadt parasztok dühének áldozatul esett; Selmezen a' tót nemzetségi mozgalmak már azért is veszélyesek, mert egy könnyen, félhető kitérés, habár rövid idő alatt elnyomathatik is, a' kincstári bányákban évtizedek alatt helyre nem pótolható károkat okozhat; sőt Pozsonyban a' zsidók üldözése már a' katonaság alkalmazását is szükségessé tevé; — a' ministerium többé nem hallgathat, nem engedheti hogy az ország az anarchia és fejtelenség martalékává váljék. Az egész országban tányazo katonaság alig megyen 18,000 emberre, 's a' ministerium érzi, hogy a' közbátorságot, melyért a' nemzetnek felelős, csak ugy tarthatja fen, ha a' szükséges eszközökkel annak fentartására rendelkezhetik. A' nemzeti őrseregnek csak legkisebb része láttathatott el fegyverrel, 's míg a' megrendelt fegyver külföldről, Bécsből és a' magyar fegyvertárakból ki nem kerül, addig a' közcsend és rend megháborítása alig gátolthathatik meg; minthogy a' magyar katonaság, melynek legelső feladata Magyarországon a' személy- és vagyonbátorságot biztosítani, a' monarchia egyéb részeiben van elhelyezve.

Az özszes ministerium tehát mindezen fontos és aggasztó körülmények tekintetéből, hg Eszterházy Pál külügyi ministert april 24-kén ujlag es már harmadszor felszólítja: miszerint az országnak e' részbeni igazságos követelését a' bécsi hadügyi ministeriumnál teljes erélyességgel ismételve, 's figyelmeztesse a' most említett ministeriumot: hogy a' mult országgyűlés, 3-ik t.czikkének 8-ik szakasza értelmében, a' magyar hadseregnek az ország határain kívüli alkalmazását ő felségének elhatározására ugyan, de csak a' király személye körül levő felelős minister ellenjegyzése mellett bizza. És ha a' ministeriumnak ezen követelése jelenleg is elutasítottatnék, 's a' közbá-

torság fenntartására szükséges katonaság behozatala tovább is gátoltatnék, a' ministerium oly lépések megtételét látja elkerülhetlennek, minőkre felelőségének érzete kényteleníti.

Hivatalos tudósítás a' közoktatási és cultusministertől.

I.

A' cultus és közoktatási ministeriumnál öt osztály állítottatott fel; jelesen: 1) catholicus egyházi, 2) protestans és unitarius egyházi, 3) görög nemegyesült óhitű egyházi, 4) közoktatási, 5) gazdasági 's alapítványi osztályok. Addig is, míg ezen osztályok teljesen bétöltethetnek, ezuttal állodalmi altitkárrá Szász Károly; osztályfőnökökké: Athanaczkovic Plátó, Korizmic Antal, Lónyay Gábor, Nyék Mihály; tanácsnokokká: Fábri czy Sámuel, Pap Endre, Szónyi Pál, ő fenségének, a' királyi helytartónak, megerősítése mellett kinevezetnek.

Budapest, april 24-kén 1648.

Kolozsvár. maj. 3-án.

Nagy Magyarországon nincs boldogtalanabb ember, még a' megbukott cancellárokat sem véve ki, mintegy kolozsvári ujdondász.

A' vidék véres demonstratiók-, macskazenék- veszélyes clubok armányai- 's többfelékről akar tudni és olvasni. Naponként kapunk barátinktól egy-egy kolozsvári hirtárczát 's kétségbe kell esnünk a' felől, hogy kielégithessük a' közönséget, mely nálunk is többet, sőt még olyanokat is tud, melyek telyességgel meg nem történtek.

Megérjük még, hogy ez ujdonság-dus korban meg kell bukni a' szegény ujdondásznak. Mi igen sajnáljuk magunk, de még inkább sajnáljuk a' közönséget, kit a' könyelműség és rosz akarat enynyire mistificál.

A' városi embert vidéki hírekkel a' vidékit városiakkal ijesztik 's a' mi legtöbb! némely hír elterjesztésében bizonyos számítást is lehet észrevenni. Ez mindenestre figyelemre méltó. Igaz, szél fuvatlan nem indul, de az is igaz, hogy némelyek kigyókövet fúnak.

Nincs időnk minden kószahirt rectificálni, de egyet még sem hagyhatunk megjegyzés nélkül. Némelyek azt terjesztgették a' vidéken, hogy Kolozsvárt a' közelebbi napokban az unio iránti hév sokat csökkent, és éppen azok közt, a' kiktől sok függ ez ügyben. Ez igen sületlen rágalom. Kolozsvárt az uniot nemcsak hogy elkerülhetlennek hiszik, de ugy tekintik már is, mint bévégzett tény. Mindenki meg van győződve, hogy annak mulhatlanul meg kel történni, mert ettől van föltételezve egy nem csak többségben, de mondhatni mindenségben álló párt becsülete és Erdély nyugalma. Megszüntek a' demonstratiók az utczákon, a' lelkesedés hangjai nem remegtetik többé a' falakat, de casinokban, nyilvános helyeken, magánkörben a' lelkesedés hévfokon áll 's csak egy ellenséges mozzanat kell, hogy az áradat kitörjön. A' kolozsváriak utolsó csöpp véreket feláldozzák az unioért. De hála istennek erre nem lesz szükség; Magyarhon és Erdély körülállásai naponként újabb lökést adnak az unioak.

Nemzetörségünk napról naprai szaporodása is már bizonyít, mint lágy melegséget. Bár mint igyekeztek sokan furcsábbnál furcsább rémképekkel elijeszteni polgárainkat a' nemzetörségtől, az telyességgel nem sikerült. A' fegyvergyakorlatok a' legnagyobb hévvel folynak 's öröm látni, mint vesz abban egyaránt részt, szegény, gazdag, öreg, ifju. A' századoknál már pénztárak is kezdenek alakulni. Lelkes adakozók sem hiányzanak. A' második századnak b. Radák István 60 pengőt adott.

Minden éjjel számos nemzetörök örködnek a' város nyugalma fölött. Azóta sokkal biztosabban érezzük magunk. Az örség erélyességének már is több jeleit adta. Hiszszük, hogy a' vidéki polgárság nem hagyja magát felülmulni a' Kolozsváriaktól. Most a' rend fenntartása anynyi, mint küzdés a' szabadságért.

A' pesti mintára itt is több nemzetöröi egyenruha elkészült már, de addig, míg a' ministerium által az meghatározatnék, vitorlavászonból egy egy 9 forintba kerülő zubbonyt és 4 pengő huszasos viaszos vászon csákot kezdenek csináltatni. Most egyelőre az öltözet nem sokat tesz, csak fegyver legyen a' kézbe és bátorság a' szivbe. Azonban fájdalommal kell hirül adnunk, hogy a' Kolozsvárt talált 170 darabb fegyvert és a' vadász osztály saját löszereit kivéve még egy darabot sem birunk a' már anynyiszor ígért fegyverekből. Közelebből a' kormányzó rendelete következtében katonai parancs ment Naszódra bizonyos számú fegyverek átszolgáltatásavégett. Városgazdánk töstént oda utazott, de nem tudni mi okból, félreértés, ármány, vagy ellenrendelet következtében-é azok megtagadtattak. E' tény Kolozsvárt nagy sensatiót okozott, azonban kormányzónk nem várta bé, hogy a' polgárság új kérelemmel járuljon hozzá, hanem maj. 2-kán hajnalban Szebenbe indult, hogy személyesen háritson el minden akadályt. Holnap, midőn kormányzónk visszaérkezik, az egész dolog ki lesz egyenlítő. Bizton nyugottak lehetünk; semmi gyalázatos ármány nem győzedelmeskedhetik igaz ügyünkön, midőn fölötté saját lelkesedésünk és kormányzónk erélyessége örködik.

A' kolozsvári küldöttség Pesten örömjajjal fogadtatott. István ő fensége és a' ministerek legjobb sikerrel biztatták az unio ügyben, de István királyi biztossága aligha valósul. A' szabadság csarnokában Vasvári fogadta őket a' pesti nép nevében; beszédére Nagy Péter felelt a' nép tetszésriadásai közt. A' pestiek közül még Sükei beszélt; erre Minorics felelt. Végül Brassai humorizált; folytonos örömrivalgás követte csipős élceit. Szállásokhoz nemzetöröket rendeltek, a' színházból pedig fáklyászenével kísérték haza és lakomat adtak tiszteletökre. A' Nemz. ujság szerint egy küldöttség sem fogadtatott oly őszinte és kitörő örömmel mint a' kolozsvári.

Még az országgyűlés megszűnése, 's már is népesülni kezd Kolozsvár. Erdély ünnepeit emberei örömjaj közt érkeznek városunkba, melyet nem rég kigyósziszegések közt hagytak el. Teleki Domokos is megérkezett már a' mult héten. Teleki Domokos a' két hazának lelkes fia, miután a' pozsonyi országgyűlésen, Magyarhon szabadságharczában hazafi tartozását nemesen lerőta, ismét körünkben van, hogy bennünket lelkesítsen, 's nehéz küzdelmeinkben részt véve a' néhány napok múlva béálló országgyűlésen újra fáradatlanul vívjon a' szent ügy mellett, melynek a' nemes gróf egész életét szentelé.

Hiteles kutföböl tudjuk, hogy a' jövő hongyűlésre számos magyarországi ifju szándékozik Kolozsvárra bejöni. Isten hozza őket körünkbe.

Kolozsvári lapársaink azon hirt terjeszték el, hogy a' közbizalmat bíró gróf Mikó Imre Bécsbe utazott a' cancellaria vezetését átveendő. E' hir valótlan. Mikó Imre ugyan Bécsbe utazott; de sem a' cancellaria vezetését nem fogja átvenni, sem a' cancellariával nem fogja magát érintkezésbe tenni.

Szilágyi Ferencz Bécsben apr. 23. — jól megjegyezzük b. Józsika lemondását 22-ikén fogadták el — egy alázatos nyilatkozatot közöl „Jelenében,” melyben multját megbánva jövőt ígér magának. Mi Szilágyi ur czikkeire nem szoktunk megjegyzéseket tenni, 's most is követjük régi szokásunk anynyival inkább, hogy a' közönség igen jól tudja, mit szóljon nyilatkozatára. Szilágyi a' megbukott pártot, melynek fizetett organuma volt, oligarchiai, stabilis irányunak nevezi 's koporsójában megrugja. Szegény cancellár elmondhatja: bis videor mori.

Hirlapjaink száma egygyel növekedett. Tegnap jelent meg az „Ellenör” első száma. Szerkeszti Kövári László kiadja Tilcs. Mi örömmel üdvözüljük a' felszabadított kolozsvári sajtó első szülöttét 's ajánljuk a' közönség fi-

gyelmébe. Majd ha bővebben megismerkedünk vele, bővebben szólunk róla.

Színészeiak folyvást működnek 's kivált a' dalmüveket számos közönség látogatja. Lerójjuk közelebből irányokban kritikai tartozásunk; addig is figyelmeztetjük az igazgatóságot, hogy nem árt mennél több nemzeties irányu darabot tüzni ki a' játékrendbe. Különösen az országgyűlés megnyitával ne feledjék el Bank-bánt. A' mult héten Szerdahelyi Nelli vagy újabb nevén Kovácsiné is föllépett „Ernani” czimü dalmüben. A' közönség igen jól fogadta régi kedvenczét. A' drámai személyzetből Feleki neje 's Prielle Cor. kegyeltjei a' közönségnek. Színházunkra is fel van tűzve a' nemzeti zászló. Jó lenne belől is le venni Erdély czimerét 's a' Magyarországet tenni helyébe.

Közteherviselés. (Vége.) Midőn a' boldogtalan emlékü mult országgyűlésnek hozsánna és hónapok közt vége lön, és a' haza számos jobbait mély bánatba sülvedve, a' cselekvés teréről lelépni, 's a' dolgokat új vágásukban megindulni látók, Kölcsey, a' korán megdicsőült hazafi költő dala juta eszünkbe, ki menynybe tért anyját aképp hívábanatának tanujául:

Szép Erdély barna fürtü leánya, jó anyám!
Tekints a' fényes égből még egyszer vissza rám.

Im elhagyott hazádon pusztulat átka leng —
Erdély ledölt 's fölötté fiad keserve zeng.
És e' hangulat ama napokban Erdély hangulata vala.

Lelkünk szomorúságát csak isten tudná ki-mondani.

Egy jobb jövő reménye azonban 's annak tudata, miszerint hol legnagyobb a' veszély, ott az isteni segedelem, valamint azon felelősség, melyet, midőn hirlapírói mezőre léptünk, a' közönség és hon irányában elvállalánk, csüggedni még sem engedett. Ha egyedül maradánk is — így gondolkozánk — küzdeni fogunk szilárdan, ernyedetlenül, küzdeni eddigi eljárásunk szellemében az utolsó perczig. 'S midőn e' szent eltökéllettel tisztában valánk, sziklavá erősödék bennünk az akarat, 's következése hit lön és semmitől vissza nem rettenő lelki bátorság.

Csak a' midőn a' téren, melyre a' kormányznak erőszakon nyert többségét minden áron megtartani törekvő, mindent egy kalap alá huzó politikája szorita, tájékozni kezdők magunkat, csak akkor kezdünk egy perczig kétkedni: ha vajjon ily korlátolt körülmények közt, jobbára szárnyszegett gondolatokkal, megmarczangolt czikkeinkkel, eltorzított tudósításokkal, szóval gyöngé 's e' fölött lebilincsel szavunkkal tehetünk-é valamit szeretett hazánk javára? 'S ha midőn transigálni, Széchenyiként a' körülményekkel megalkunni akarunk, midőn gyakorlatiak lenni, az új viszonyokat, bármi mostohák, a' lehetőségig utilizálni kívánjuk, vajjon nem esik-é áldozatul lassankint független véleménynyilvánítási jogunk is?

Iménti talizmánaink itt is kisegítőnek ketyünkéből. 'S mi a' cselekvés teréről le nem lépni, sőt a' még lábunk alatt megmaradott csekély tér szilárdítására, terjesztésére mindent elkövetni elhatározók.

Írányt tüzünk tehát lapunknak, az új formákhoz illőt. Eszközökről gondoskodánk. Dolgozó társainkat magunk és új irányunk körül központosítók, teendők iránt nagy bajjal capacitálók, 's a' jövő országgyűlésig megérlelendő és akkor okvetlen létesítendő tárgyak iránt tisztába jöven, ezeket egymás között felosztók —

Elvül tüzvén ki: hogy a' mely reformkéréseknek hazánkban multja és így történeti alapja van, azok politikai és jogtörténeti, statistikai és diplomatikai adatok nyomán minden oldalról meghányassanak, 's a' lehetőségig anynyira meggyőzőleg, oly világossággal állittassanak a' közönség elé, miszerint e' vagy ama historiai adatra hivatkozás, egy vagy más jogi argu-

mentum sánczai megé buvás által fölállítandott igazságunkat tagadni, vonandott kövelkeztetésinket megczáfolni, a' haza és emberiség nevébeni követeléseinket apró ürügyek, hamis buvó ajtócskák által elutasítani hatalmában senkinek se álljon, sőt inkább adataink 's okoskodásaink győző erejének mindenki meghódolni, 's honunk javára irányzott véleményünket elfogadni mintegy erkölcsileg kényszerítve legyen.

Es ez elvünket legkivált az unio és közteherviselés, mint hazánk történetében legmélyebben gyöközött kérdéseinek kivántuk egész kiterjedésében alkalmazni; minthogy ezekről szólóban minden jámbor egy vagy más historiai, vagy törvényből meritett, de többnyire balul értelmezett 's hamisan alkalmazott erősséget szokott zsebéből, néha emlékezetéből előrántani.

E' nézetek nyomán fogánk a' közteherviselési kérdés fejtegetéséhez ez előtt négy hónappal.

Tervünket a' tárgy terjedelmes és sokoldalú volta széles alapra parancsolá fektetnünk. Megjelent cikkeink szinte csak propyleumait képezik azoknak, miket elmondandók valánk. Az első cikkben azon két sarkigazságról kívánók meggyőzni az olvasót, hogy e' kérdés megoldása a' jövő országgyűlésnek mulhatlan teendője kell hogy legyen, és hogy ez csak az ország összes értelmiségének kézfogása 's őszinte közremunkálása által történhetik. A' másodikban rövid szemlét tartván Európa polgárisult álladalmain, kimutatók, hogy a' közterheket minden haza polgárai javadalmaik árnyában hordozzák. A' három, négy, öt, hatodik cikkben bizonysítók, hogy a' közteherviselés igazságos elve hazánkban is alkalmazva volt egészen a' 18-ik század első feléig, 's hogy ekkor miként voná ki magát a' nemesség, vagy is miként menté fel alóla az osztrák kormány-politika, előadók a' hetedik cikkben..... És itt érenek bé az európai újabb események, 's közleményeink folytatását megszakasztani kényteténk.

Legyen szabad azonban tervünk további vázlatát röviden avagy csak azért is előadnunk, hogy nem kevés fáradsággal egybehordott épületszereink, mint már lerakott alapok, és a' mindjárt 's pedig csak néhány szóval bévégezendő épület között legalább nagyjában bétöltetlen hézag ne maradjon, és hogy képünk ha bár kiányos, de mindenesetre némi határozott alakot mutasson. Lássuk.

A' nyolcz és kilencedik cikkben ama két hamis tant czáfolók meg, miszerint sokan azt állítják, hogy a' magyar földbirtok tehermentes=onus non inhaeret fundo, és mintha az urbéres osztály a' közterheket a' földesur által neki engedett urbériségekről nem maga, de földesura helyett hordozná, 's ez által a' földesur status irányábani tartozásai bőven le volnának róva. A' tizedikben illusztrálva van azon tömérdek pénzaldozat, azon számtalan dicső hadszolgálat, mit e' hon irányában az urbéres és polgárosztálylyal a' czimerleveles, (armalista) egy telkes (unius sessionis) és székely primipilus és pixidarius nemesek, bár nemességök szintoly kétségtelen vala mint bár melyik grófé, eleitől fogva tettek, és kimutatva mily kevés azon donatarius és primor nemesek száma, kik ma hazánkban köztehermentességi természet- és közjóellenes 's szintoly törvénytelen mint igazságtalan kiváltságot élveznek. A' tizenegy- tizenkettődikben a' mondottak rövid áttekintése, a' közterhek különböző neveinek (minők a' közmunkák, házi, tartományi és hadi adó, valamint a' katonáskodás) külön meghatározása foglaltatik, és azon corollarium, azon végczél, melyre in ultima analysi törekednünk kell, hogy t. i. a' nemesség előbb utóbb minden létező és leendő közterhekből vagygyonaránylag osztozzék.

Ezután a' kormányának és országgyűlésének a' közterhek elosztása körüli egyoldalú, félszeg és néha alkotmányellenes politikája, va-

lamint azoknak is, kik a' helyett, hogy lassankint az összes nemességet a' közterhek viselésével ismét megbarátkoztassák, a' kisebb nemességet félszázad óta szüntelen tehermentességi illusiokkal kecsegteték, hibás és közjóellenes eljárása rovatván meg, valamint azon anomalia: miszerint a' magyar nemesség csekély és pedig vagyonosabb része szinte egy század óta bár minő terhet vinni vonakodék, az összes birodalom fináncz-viszonyaiból, 's nemzetünknek, e' tüzről pattant élettéljes sarjnak egy nagyszerű status hulltetembe lett béoltásából, 's csak innen megérthető politikai combinatiokból fejtetvén ki, 's a' kérdés alkalmazási részére térvén át, megmondjuk: minő kulcs szerint, és miféle egymásutánt követve, kellene a' nemességnek a' közterhekben részt venni? Végre a' közteherviselés természet- és törvénytörvényes, igazságos, szükséges és üdvös voltát mutogatandottuk, egy pár izgatató cikk fejezvének bé az egész értekezést.

Ez vala tervünk. Eként vélők mi az eddigi formákhoz, volt viszonyainkhoz 's esigaszterü haladásunkhoz képepest siker és reactio nélkül oldani meg a' közteherviselés nagy és fontos kérdését.

Jelen körülményeink között azonban, midőn az eddigi kormányrendszer 's vele a' régi formák európaszerte, tehát kétségkivül hazánkban is megbuktak, 's legközelebről hiszszük orsz.gyűlésileg is megbukottaknak nyilváníthatnak; midőn a' népek istene a' századokon át elnyomottan élt népek érdekében dörgő szavát mindenfelé véres jelenetekben hallatja, 's kezd igazságot szolgáltatni az elayomottaknak, midőn ugyszolván némi láthatlan hatalom intézi az országok sorsát, 's perczek alatt létesíti azt, min századok békés törekvései, milliók homlokizzadásai meg hiúsulának; midőn testvérhazánkban is szinte mindennap óriási változásokat idéz elő, melyek akarva nem akarva minket is gyors és rögtön cselekvésre, egyszerre és a' lehetségig mindent engedésre kényszerítnek, midőn az idő teremő hatalma a' reformkérdések keresztülvitelére gyorsabb, hatosabb módokat nyujta, a' közüdv eszközlésére rövidebb utakat mutatata, mint az eddigi hosszás capacitatio estecktoria, midőn a' közteherviselés elve M.honba pár nap alatt törvénybe ment, Erdélyben több hatóságnál más is elfogadtatva, 's hogy orsz.gyűlésen is elfogadtatik, kétséget nem szenved, midőn végre ugy szolván folytonos exaltatioban él a' nemzet, 's részvételére a' dolgok természete szerint legkivált a' napi életből meritett 's rövid érdekességgel szerkesztett olvasmányok számolhatnak, jelen körülményeink között, mondjuk, a' hosszás ceremóniázást fölöslegesnek tartjuk. Mihez képepest fen tartván magunknak egykor, ha időnk engeden di, önálló alakban közönség elébocsáthatását, közteherviselési tárgyalásunkat azon rövid, egyszerű 's a' kérdés érdemét néhány szavakban kifejező nyilatkozattal rekesztjük bé:

Miszerint a' mint rendithetlenül megvagyunk győződve afelől, miként M.ország böles törvényhozása az által, hogy a' közteherviselés és urbéri viszonyok rögtön megszüntetése elvét törvényben kimondotta, az országot, egy isten tudja hová viendett polgárhaboru lángjától mentette kétségkivül meg — miért a' haza sőt a' birodalom hálájára méltán számolhat: ugy Erdély is egy miden perczen kiüthetendő belzavar régen fenyegető óriási vészföllegeit polgári életünk egéről, csak ugy hárihatja el, ha a' legközelebbi országgyűlésen törvényczikkileg az uniot, 's ez alkalommal legalább rövid végzésileg a' közteherviselést és pedig adóra katonáskodásra nézve egyaránt, (a' kulcsot majd a' ministerium fogván az egész egyesült országra nézve kidolgozni 's annak idejében (letbe léptetni) az urbéri viszonyok megszüntetését, nemzetörség rögtön életbeléptetését, vagyis: a' m.honi újabb alkotott törvényczikk egy szívvvel lélekkel elfogadását kimondván, nagy testvérelvel egyesül, M.ország

kebelére, honnan az irigy sors hatalma szakítá el, sietve visszatér. Mire, hogy mentőlelőbb segítsen isten, kiáltunk mindkét ország fia: éljen az unio! Amen.

Uniomozgalmak Brassóban.
Tudni, hogy mi történik e' tárgyban, mely hazánkra nézve életkérdés, sőt a' körülmények bizonyos alakultával európai fontosságu esemény is lehet, azok között, kiknek még mindig szokások a' cselekedetnek csak árnyékát tudatni hirlapilag, míg a' magyar gyakran az egész tervet közlötöte, mielőtt csak a' kezét is rá tette volna; kik a' cselekvés gyümölcseit mutatják elő, míg a' szegény lengyel még revolutiojának napját is előre kihirdeti, talán nem lesz érdektelen. Brassó nem csak hirlapilag, hanem tetteleg is többnyire élén állott a' szász mozgalmaknak. Ugyanazért, miután utczán, utfélen, sétatéren és korcsmákban bizonyos emberekől soha egyebet, mint unio elleni philippicákat nem lehet hallani; miután a' hirlap eleinte daczosan, később kitérőleg és simogatva ira az unio ellen; miután a' számnélküli, egymással ellenkező, a' kedélyeket izgató, hol csilapító utczahirek közepett az ember nem tudá mihez tartsa magát: jól esett, legalább a' kedély némi megnyugtására szolgálja az a' szájról szájra keringő hir, mely minap a' várost pillanatra átjárta: az unio zászlót a' városházára kitűzték. Timeo Danaos et dona ferentes, mondá egyik barátom, kit felszóliték, hogy mennék az egészről magunknak bizonyosságot szerezni. Légy nyugodt, felelék neki, a' szász nemzetről nemcsak a' czimer, hanem a' történet és az élet is bizonyítja, hogy circumspectus, én minden jót remélek. Lám az oláhok erélyes föllépése, az egész honunkban menyindörgéskint nyilvánuló szózata a' magyarok és oláhok, tehát a' szükség parancsa, melynek oly bölcse tudtak mindig hódolni, idézte elő tetteket; már pedig a' mit egyszer elhatároznak, attól, minthogy számítás és hidegvérűség szüleménye, nem igen állnak el. Mind szép — felele barátom — én a' szász nemzettől nem félek, de tartok azoktól, kik az egész nemzet organumaiva feltolakodván, élők legnagyobb részét Némethonban töltvén, a' magyar nyelvvel és hazájok intézményeivel ismeretlenek, vagy azokat éppen gyűlölik, kik hazájok iránti szent kötelességeikről megfeledkezvén a' jámbor népet tévutakra vezetik; tartok azoktól, kik máshonnan ide telepedvén, telepedésök első éveiben, már arról rögeszmélednek, hogyan lehetne a' magyart saját honából kiszorítani; tartok azoktól, kik rendszerileg csöpegtetik a' fogékony szivekbe a' magyarok elleni érzést, hogy azok, kikkel szüloik két három éves korukban csak magyarul beszélhették nagyobb korukban azt egészen elfedték; ezektől tartok én. És ebben barátomnak igaza van. A' nép tömegében, elég alkalmunk volt tapasztalni, rokonszeny létez a' magyar iránt. A' városi népek azon része, mely Erdélyben szüloföldjét látja, nem egészen idegen; az ide vándoroltak kiabálhatnak; gyermekeik között ritka, ki háládatlan volna új hona iránt; de hogy azok, kiktől barátom tart, munkaságban vannak, bizonyítják a' lapok; bizonyítja a' folyó hó huszannegyedik estjén elénekelt grosse Deutschlandot tárgyazó ének. Azonban az énekesek többnyire idegen mesterlegények lévén, ez még nem aggaszt; de hogy Beszterczéből egy tekintélyes hivatalnok a' sétatéren, a' zöld fánál, tehát nyilván az unio ellen izgasson, ezt nem vártam, és szó nélkül nem is hagyhatom. Azt beszélék amaz izgatások után, hogy atyánkfiai legalább harmincz ezer nemzeti katonaság élén akarnak az unio ügyében a' magyarral alkudozni. *) Hozzátok fordulok már Brassónak értelmesbjei? Azzal dicsekedtek — és legyen igazatok — hogy ad retinendam coronam hivatok ide magyar királyaink; vajjon ad retinendam coronam holsteinianam, hivatok-é ide, vagy

*) Csak tessék: jöjjenek!

ad retinendam coronam hungaricam? vagy talán magát a várost értitek e név alatt? hisz ezt ti adtátok neki. Azért némitsátok el azokat, kik még határozottok után is ellenkezőt hirdetnek, és azt akarják, hogy nyilván kimondott érzéstök: „az egyesülés reánk nézve is jobb időket hozand elő,” hazugsággá aljasodjék. Isten után mi is reméljük, hogy a költőnek bús szavai:

Egy a magyar eredete,
Egy halála, egy élete,
Egy istene, 's egy királya,
Miért van mégis két hazája?

a' vész után a' természet utolsó sohajakint fognak elhangzani az egyesülés derült égboltozata alatt. Akkor látni fogjátok, hogy a' magyar nem az, kinek némely vezetőitek festeni akarják, hogy mind a' mellett, hogy az igazat nyíltan kimondta, titeket becsül 's mint nemzetársát tekint. Nem látjátok-e, hogy Magyarhonban nincs nemzet, melynek fiait saját fiaihoz mindenben hasonlókra nem tette volna? Egy ily nemzettől féltetek ti? Bizonyosan még nem jutott el mindnyájatokhoz a' dicső példa hira, hogy ti is azonnal kövessétek, kövessétek legelőbb anynyiban, hogy elvileg — míg az országgyűlés tetteleg is kimondja — minden embert egyenlőnek hirdessetek 's főképpen azt, kinek egyenlőnek lenni még ezelőtt anynyi joga volt. De ha a' historiai jogot abstraháljuk is, a' világ mostani eseményei nem szorítanak-e királyokat és nemzeteket a' természetadta jogoknak elismerésére is? ha igen, lehet-e okosan kívánni, hogy municipalitásaitok, nem mondom az unio megtörténtével, hanem a' nélkül is továbbra ily állapotban megmaradjanak? Mondom föltéve, hogy ne lenne unio, nem fogják-e az Európát átdörögő szöszökök azokat követelésekre felriasztani, kik eddig mindenből kizárva, ezután mindenben részt venni akarnak, 's kiket az unio reménye tartóztat még a' követelésitől? Ezeket kellene meggondolni a' főemléttet besztercei vendégnek is, ki a' testvérhonban a' robot felszabadítása folytán törént némely kihágásokra utalja polgárait, nyíltan rosálja Kossuth eljárását és a. t. Ezeket kellene meggondolni nektek is szász polgártársaim! és velünk kezdet fogni, és nem bévágni ama már is fejünk fölött nehezedő vésznek kitörését, mely keletről fenyeget, és mely bizonyosan egyesíteni fogja, de miben? ...

Vidor.

Hírűzér. A' P. H. szerint a' ministerium el van határozva, az országgyűlést, lehető rövid idő, legelőbb 2 — 3 hónap alatt egybehívni azon sürgős tárgyak végett, miknek törvényhozási elintézését az országbiztonsága 's a' nyomasztó karban talált pénzügy igénylik.

Ugyan e' lap szomorító hírről tudósít. A' pénzügyminister, derék Kossuthunk, töben megázott egészségi állapota miatt, aligha hivataláról lemondásra nem kényszerülend. Az országgyűlés roppant fáradalmi testi erejét kimerítették 's országgyűlés végével pihenés helyett még terhesebb munkába ment át. Folytonos lázban szenved idegkimerültség miatt. Isten magyarok istene! ments meg a' csapástól, mely ezen férfinak elvesztése által hazánkat sájtaná!

Néhány budapesti lelkes magyar hölgy apr. 13-kán a' bécsi ifjuságnak pompás fehér zászlót ajándékozott a' martiusi napok emlé-

kéül. Husvét első napján a' bécsi polgárok, e' megtisztelés viszonzásául, az ottani fegyvertárból ajándékol hozták a' muzeum számára Mátyás kir. paizsát. Ezen kívül egy zászlót is hoztak, melyalatt a' martiusi bajnokok vívtak és vérzetek.

KÜLFÖLD.

Frankhon. Az ideiglenes kormány kívánatára 20,000 sorkatonaság érkezett Párisba segédseregül a' nagy-ravágyók által vezetett clubok ellen a' nemzeti őrsereg mellé. Azon sereg közt van a' cuirassier-ezred is, mely a' felkeléskor leghevesebben küzdött a' köznép ellen, 's fegyverét nem adta kezéből. Őrsereg és sorkatonaság rend- és béke-poharakat ittak együtt egy 600 személyre terített asztal mellett, melyben a' tisztikaron kívül társaik által sors utján vállasztott 150 közlegény 's a' párisi őrsereg választmányai részesültek. A' n. őrsereg ezredese poharat emelt a' hadseregért, 's azon ezred parancsnoka megívott a' n. őrseregért, örök barátságot 's pajtasságot kötvén a' nyilvános rend fentartása mellett. Páris és Frankhon kezdik átlátni, miképp Ledru-Rollin, Flocon, Louis Blanc, azért mert a' közvélemény Lamartine és béke-pártja mellett nyilatkozik, ezen pártot nem csak szeretnék megbuktatva látni, de alattomban egy egy követ is gördítnek utjába. Louis Blanc a' munkás osztályljal a' luxembourgi palotában tanácskozva, kaczerkódva, kivihetetlen terheivel a' munkás osztály hajlamát megnyerte, melyet a' hatalom vagy főhatalom megnyerésére kíván a' sejtelem szerint, fölhasználni. Arago, ki maga is kormány haladó pártjához tartozott ministertársai jelenlétében merete mondani Louis Blancnak: „Önök se feje se szive nincs helyén — un homine sans tete et sans coeur.

A' kormány Poroszontól Lengyelországra nézve átadott ultimatumára választ kapott. A' porosz kormány szándékszik Posen nagyhercegséget aként rendezni, hogy abból 13 kerületet, melyeket nagyjára németek bírnak, kizakarítván Poroszhoz csatolva, a' többi részt oly moddal engedi át a' lengyel fajnak, hogy azt tetszése szerint igazgassa, rendezze, de még is a' nagyhercegi címzet a' királyt illesse.

A' kormány a' városházból a' tuileriákba költözött, másova szállítatván az ott levő betegeket.

A' revolutio és demonstratiók következtében a' státuslevelek és vaspálya-részvények becse febr. 23-tól fogva apr. 12-ig 3,749,060,811 frankot veszített a' Presse számítása szerint.

A' jesuitizmussal némi lelki rokonságban álló Sacré coeur — szentelt szív — nevű apácák besanconi kolostorában a' hajdon növendékek nevelőnik ellen fellázadván, a' tőszomszéd lyceum tanulóit hívták segítségül, kik lovagias készséggel a' szenvedőket una lmas bilenseikből kiszabadították, 's karöltve távozott el az ifju sereg. Hanem később bajba került a' szabad hajdonokat a' szabadítók kezei közül kiszabadítani.

Némethon. Baden. A' némethoni respUBLICÁT a' némethoni közvélemény daczára pártolók 's életbe léptetni törekvők első föllépésekkel megbukának. Badeni 's hesseni egyesült csapatok indultak vala a' felső-rajnai kerületek felé. Stephani badeni korm. biztos Kanderu kis városban fölszólitván a' köztársaságiasknak ott levő 200

embereit, a' fegyver letételére 's kormány iránti engedelmességre, 15 nem-mel felett, a' többi hallgatott. Viszszatérven a' csapatokhoz, Gagern táb. megindult 's a' város melletti erdőben állást foglalt köztársaságiak ellen. A' hegy tetején Hecker megjelent a' csapatok előtt kérven, hogy embereire ne lőjjenek: nem a' fegyvertelenekre — felett Gagern — de igen a' többire. Hecker visszavonult, 's az első lövések a' csapatok élén álló Gagern tábornokot elejték. Erre a' katonák a' Hecker 1000 embereit szétűzték, 8-at elfogtak. Egy tiszt elesett, 30—35 közember megsebesült. Hecker Steinen felé vonult 300 emberét Struveval egyesítendő. A' csapatok is oda érkezvén, ez két órai haladékat kért, de csak felet nyert, melynek eltélése után steinent üresen, 's az ellenséget sehol sem lelték, mert szétszaladott volt. Hecker, Struve a' népek a' köztársaság iránti nagy vonzalmára 's a' katonaság fraternizálására számítottak volt, de csalódva 's másokat is megcsalva, Hecker Basel-be szaladt, Struve pedig, hír szerint, elfogatott.

Schleswig-Holstein. Az előbb jelentett öszszezscapáson kívül, melyben legtöbbet a' vitézül harcztolt tanuló fiatalság vesztett, más még nem történt, a' német patrioták 's braunschweig-i hg. boszankodására, ki Altonába megérkezvén, biztat, nógat, siettet mindenkit a' dánok által szenvedett hadi becsületvesztés visszaszerzésére. A' közelebbi német státusok illetőségei 's önkintések folyvást takarodnak Holsteinba. Apr. 18 án a' csapatok vezerei tanácskoztak, a' fővezérséget Hacklett hannoveri tábornoknak adták, 's tán már hallunk eldöntő ütközetekről is valamit.

Frankfurt. A' szövetségi gyűlésben több státusok képviselői előterjesztvén, miképp a' német országgyűlés megnyitására kitűzött 1. majusig a' terjedelmes birtoku Poroszhon és Austria választásait el nem végezhetik, nélkülök pedig a' tanácskozás megkezdése czélra nem vezetne; kívánták maj. 18-kára halasztását a' megnyitásnak. A' szgyűlés meghatározta több jelentések megérkezése után új határidőt tűzni ki.

Az 50 tagu bizott. gyűlés meghatározta felszólitni a' szöv. gyűlést, hogy válasszon szövetségi fővezért, kire a' szövetségi hadi ügyeit bízassa; hogy rögtön közölje, mi védelmi eszközökről gondoskodott a' kívülről fenyegető vészély elhárítására; 's hogy nevezzon ki bizottmányt a' külföldi egyes közös diplomatikai közlekedés rendezése végett véleményt készítendő.

Austria. Bécs. A' választás föltve föltött clubok- és népgyűlésekben hevesen folynak a' vitatkozások. Két párt alakult: egyik a' Némethonhozi föltétlen csatlakozást, egy szövetséges statust kíván; másik föltételes csatlakozást, vagy is státusok szövetségét javasolja, félvén, ne hogy Austria Némethonban föllölvadjon; 's a' Wiener Zeitung által a' bécsi kormány is ez értelemben nyilatkozik. Ragaszkodik ugyan Austria a' közös német ügyhez, mint mondja, de beligazgatási függetlenségéről, különös helyzeténél fogva le nem mondhatván, minden német szöv. gyűlési határozatok iránti megegyezését fentartja.

H I R D E T É S E K.

az Erd. Híradó 359-ik számához majus 4-én 1848.

HIVATALOS PECSÉTMETTCZÉS.

(1) Hazánk átalakulási jelenében minden hivatalos pecsétek változtatást igényelvén, alólt kész minden ércz nemű pecsétek gyors, csinos, és

jutányos kimetszésére, csak-hogy a' czimerből tiszta lenyomat, vagy annak leírása, és a' körirat bérmentes levélke közöltessék ezen czim alatt: **Malomfalvi Ferencznek**, N. Szebenbe k. fegyverutca 78. sz. (3)

(2) Van szerencsém a' nagyon tisztelt közönséggel tudatnom, hogy a' gubernium alatti pinczeborokat elárulás végett számadásom alá vevén, azokat, a' magok legtisztább valóságokba 1-ső majustól kezd-

ve — reggeli 8 órától — estve kilencz óráig, készpénzért, kisebb nagyobb mennyiségben a' legillendőbb áron 's a' legpontosabban fogom árulni. (3)

Szilágyi Lajos.

Szerkeszti és saját betűvel nyomatja Méhes Samuel.